Gemeente leudal

Raadsvoorstel

Openbare Raadsvergadering

Datum 26 september 2023

Agendapunt

Onderwerp Visie op onderwijshuisvesting

Portefeuillehouder(s) mr. R.M.J. (Robert) Martens

Inhoudelijk voorstel

De gemeente en schoolbesturen hebben een gezamenlijke zorgplicht voor onderwijshuisvesting. Hierbij is de gemeente verantwoordelijk voor de realisatie van onderwijshuisvesting en schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor onderhoud van de schoolgebouwen. Om de kwaliteit te kunnen waarborgen, is het belangrijk dat gemeente en schoolbesturen een gezamenlijk toekomstperspectief hebben. Zo krijgen zij inzicht in de investeringen die zij komende jaren kunnen verwachten en kunnen zij invulling geven aan de realisatie van bepaalde plannen. Dit toekomstperspectief wordt opgenomen in een integraal huisvestingsplan (IHP). Zo weten zowel de gemeente als schoolbesturen wat ze komende jaren kunnen verwachten. Bij inwerkingtreding van het 'Wetsvoorstel doelmatige aanpak onderwijshuisvesting' zijn gemeenten in de toekomst verplicht om een IHP op te stellen voor het onderwijs. De internetconsultatie is op 1 mei 2023 gesloten. Het voorstel wordt nu verder in routing gebracht voor besluitvorming.

Vooruitlopend op bovengenoemde wetswijziging is door de gemeente Leudal in september 2022 opdracht verleend aan ICS Adviseurs om voor en met de gemeente Leudal een IHP op te stellen. Om te komen tot een IHP is het hebben van een visie op onderwijshuisvesting essentieel. De visie vormt het fundament voor het IHP Leudal.

Argumenten

Vaststelling van de visie op onderwijshuisvesting en het IHP helpen schoolbesturen en gemeente om strategische keuzes te maken en biedt inzicht in de investeringen op de lange termijn.
Met vertegenwoordigers van de schoolbesturen en de gemeente zijn de ontwikkelingen benoemd die van invloed zijn op onderwijs(huisvesting) in de gemeente Leudal. De vraag die daarbij centraal stond is: "Wat willen we de kinderen in de gemeente Leudal bieden?". Aan de hand van verschillende thema's wordt antwoord gegeven op deze vraag. Het gaat daarbij om de visie op groei en ontwikkeling die ook in de Lokaal Educatieve Agenda Leudal 2023-2026 verder vormgegeven wordt. De Lokale Educatieve Agenda (LEA) is een instrument dat is geïntroduceerd om het lokaal onderwijsbeleid vorm en inhoud te geven. Het is bedoeld voor gemeenten, schoolbesturen en andere partners om gezamenlijke afspraken te maken over het onderwijs- en jeugdbeleid, waarbij er meer gelijkwaardige verhoudingen zijn.

Aan de hand van diverse thema's zijn in onderling overleg tussen gemeente en schoolbesturen ambities en uitgangspunten geformuleerd.

<u>Thema's</u>

- Aanbod en samenwerking
  - Toekomstbestendige onderwijsvoorzieningen mits onderwijskwaliteit en financiën geborgd zijn (beoordeling door schoolbestuur), zo thuisnabij mogelijk
  - Dekkend aanbod met keuzevrijheid voor ouders
  - Doorgaande ontwikkellijn 0 - 18 jaar (SO: tot 21 jaar)
  - PO: focus op kindcentra, integrale samenwerking met kinderopvang
  - VO/SO: kwalitatief goed aanbod met regionale functie
  - PO/SO/VO: meer focus op integraal aanbod met samenwerking tussen onderwijs, opvang, jeugdzorg, specifieke professionals (bv. logopedie)

Gemeente leudal

- Passend en inclusiever onderwijs
  - Passend aanbod voor alle leerlingen in Leudal en omstreken: passend bij onderwijs en ondersteuningsbehoefte
  - Ambitie: inclusiever onderwijs
  - Gelijke kansen voor alle kinderen
  - Aandacht voor passend ruimtegebruik: vraagt om andere ruimten en aandacht voor flexibel / gezamenlijk ruimtegebruik (maatwerk per project/kansen multifunctionele meters)
  - Bijdrage leveren aan de Rijksopgave: "Regulier waar het kan, speciaal waar het moet"
  - Binnen samenwerkingsverbanden loopt onderzoek naar verdere verlaging van aantal leerlingen in het speciaal onderwijs

- Flexibel ruimtegebruik en multifunctionaliteit
  - Voor toekomstige huisvesting is aandacht voor
    - Uitbreidingsmogelijkheden: rekening houden met uitbreidingsmogelijkheden zonder dat concept teniet wordt gedaan
    - Aanpasbaarheid: rekening houden met toekomstige aanpasbaarheid om groei, krimp of andere concept te faciliteren (concept voor gebouwelijke installaties is het meest elementair)
    - Transformeerbaarheid: : rekening houden met mogelijke toekomstige functieverandering
  - Nadenken over slimme bouwwijze, bijvoorbeeld modulair waardoor meer aanpasbaar
  - Multifunctioneel gebruik is uitgangspunt (maximaal benutten van maatschappelijke vierkante Meters
  - Goede bereikbaarheid voorzieningen
    PO: zelfstandigheid kinderen om naar school te gaan
    SO/VO: goede bereikbaarheid vanwege regionale functies

- Duurzaamheid
  - Nieuwbouw
    - Energieneutraal Gebouw (ENG)
    - Minimaal Frisse Scholen klasse B, waar mogelijk A
    - Aardgasloos
  - Vernieuwbouw/renovatie
    - Bijna Energieneutraal (BENG)
    - Minimaal Frisse Scholen klasse B
    - Aardgasloos (waar vereist; bij vernieuwbouw)
  - Aardgasloos, volgend op fasering warmtetransitie in gemeente Leudal (waar nu nog niet vereist)
  - Verduurzaming op natuurlijke momenten (nieuwbouw of vernieuwbouw)
  - Meer oog voor circulariteit bij projecten

- Gezondheid
  - Goed binnenklimaat (goede ventilatie en temperatuur)
  - Aandacht voor bewegen in en rond het gebouw/kindcentrum
  - Vergroenen en verblauwen van schoolpleinen
  - Goede ruime speelvoorzieningen (komt ontwikkelprestaties ten goede)

Gemeente **leudal**

- Investeren in huisvesting kinderopvang
  - Kinderopvang is gelijkwaardig aan onderwijs en wijkt niet als het onderwijs groeit (van belang voor continue samenwerking, doorgaande leerlijn)
  - Voor investeringen in huisvesting kinderopvang twee routes:
    - Opvangorganisatie investeert zelf in huisvesting
    - Indien opvangorganisatie dat niet kan, faciliteert de gemeente op basis van een kostprijsdekkende huur
  - Kan naast kinderopvang ook voor andere functies gelden (bibliotheek, jeugdzorg, et cetera)

Voor elke onderwijsvoorziening wordt binnen het IHP een maatwerkscenario beschreven dat leidend is voor de maatregelen (zoals herschikken, afstoten of in stand houden) en investeringen die de komende jaren door gemeente en schoolbesturen gepleegd worden. In het IHP wordt onderscheid gemaakt tussen schoolgebouwen die de komende periode in stand worden gehouden en gebouwen waar de noodzaak tot vervanging of een maatregel aanwezig is. In het IHP hanteren we de volgende huisvestingsscenario's:

Type maatregelen binnen IHP
1. (Vervangende) nieuwbouw: energie neutrale gebouwen (ENG) uitgaande van levensduur 40 jaar.
2. Vernieuwbouw: bijna energie neutrale gebouwen (BENG) uitgaande van levensduur 40 jaar met inzet bestaand gebouw en aangepaste vernieuwbouw, beperkte investering, beperktere levensduur (20 jaar).
3. Positie herschikking: onderlinge uitruil van locaties.
4. In stand houden: geen investeringen vanuit gemeente, exploitatie door schoolbestuur en na 35 jaar afweging nog investeren of overgaan op nieuwbouw of vernieuwbouw.
5. Afstoten: onttrekken gebouw aan onderwijsbestemming en teruggeven aan gemeente.

Binnen het IHP gaan we vooral uit van het toepassen van de maatregelen 1, 2 en 4. De andere maatregelen zijn op dit moment niet aan de orde maar staan er in als theoretisch denkkader voor de lange termijn.

De te onderscheiden thema's en type maatregelen zijn in de vergadering van de raadscommissie Sociaal van 19 juni 2023 gepresenteerd en toegelicht. Gestelde opmerkingen en vragen zijn, waar van toepassing, verwerkt in bijgevoegd tussendocument visie Integraal Huisvestingsplan 2024 – 2039 gemeente Leudal. Zie bijlage 1.
Aangezien de visie op onderwijshuisvesting het fundament is voor verdere uitwerking van het IHP, is vaststelling van de visie door de gemeenteraad gewenst.

Risico's
Indien een visie op onderwijshuisvesting en het daarvan afgeleide IHP niet wordt opgesteld en vastgesteld, kunnen geen strategische keuzes gemaakt worden en is er geen inzicht in de investeringen op lange termijn.

Juridisch kader
De gemeente heeft een wettelijke zorgplicht voor de huisvesting van primair, voortgezet en speciaal onderwijs. Dit betekent op hoofdlijnen dat nieuwbouw en uitbreiding, vervanging van een gebouw (vervangende nieuwbouw), of het beschikbaar stellen van een bestaand gebouw de verantwoordelijkheid is van de gemeente.
De gemeente ontvangt hiervoor geld via het gemeentefonds. De Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Leudal biedt het raamwerk in welk kader verzoeken voor bekostiging van de onderwijshuisvesting wordt beoordeeld. Hiermee geeft de gemeente invulling aan bovengenoemde wettelijke zorgplicht voor de huisvesting van onderwijs.

Bij inwerkingtreden van het Wetsvoorstel doelmatige aanpak onderwijshuisvesting treden de volgende wijzigingen in dit kader in (op basis van de nu bekende versie van dit wetsvoorstel):

1. Gemeenten worden verplicht om een integraal huisvestingsplan vast te stellen en het schoolbestuur wordt verplicht een meerjarenonderhoudsplan vast te stellen.
2. Het begrip renovatie wordt toegevoegd aan de voorzieningen in de huisvesting waar de gemeente voor verantwoordelijk is.

Gemeente leudal

3. Het investeringsverbod in het primair onderwijs wordt opgeheven.
4. Na nieuwbouw en renovatie van een schoolgebouw rust de verdere zorg voor een gezond binnenklimaat bij het schoolbestuur.

Financiële samenvatting
De gemeente is vanuit wetgeving verantwoordelijk voor onderwijshuisvesting (realisatie). De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor het onderhoud. De visie op onderwijshuisvesting is een algemeen document waaraan toekomstige investeringen in onderwijshuisvesting worden getoetst. Op basis van voorliggende visie is niet te bepalen wat het effect voor de gemeente Leudal zal zijn de komende jaren. Het IHP dat nog verder wordt opgesteld en aan de raad wordt voorgelegd zal een overzicht geven van de huidige gebouwen en per gebouw het toekomst scenario inclusief mogelijke financiële gevolgen.

Heythuysen, 29 augustus 2023

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN LEUDAL,

De secretaris, De burgemeester,

mr. drs. J.J.Th.L. Geraedts D.H. Schmalschläger

Bijlage(n)
1. Tussendocument visie "Integraal Huisvestingsplan 2024 – 2039 gemeente Leudal
2. Concept raadsbesluit
3. Collegevoorstel en -besluit